

22 815

Regels met betrekking tot de verlening van voorzieningen aan gehandicapten (Wet voorzieningen gehandicapten)

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIES VOOR SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID, VOOR VOLKSHUISVESTING EN VOOR WELZIJN EN VOLKSGEZONDHEID¹

Vastgesteld 18 juni 1993

Het voorbereidend onderzoek gaf aanleiding tot het formuleren van de volgende vragen en opmerkingen.

De leden van de **CDA**-fractie hadden gaarne mee willen werken aan het verzoek van het kabinet het onderhavige wetsvoorstel snel in behandeling te nemen.

Ze constateerden dat het een zeer omvangrijk wetsvoorstel is, met een grote verantwoordelijkheid voor de gemeentelijke overheid, die de zorg op zich moet nemen de positie van de gehandicapten veilig te stellen.

Gelet op de korte periode van voorbereiding achtten deze leden het niet uitgesloten dat enige overlapping plaats zou vinden met het behandelde in de Tweede Kamer. Ze vroegen daarvoor geen excuus en gingen er voorts van uit dat op alle vragen een rechtstreeks antwoord wordt gegeven.

De CDA-fractie onderschreef de doelstelling zoals verwoord in de memorie van toelichting (pag. 5).

In weerwil van de vaak zorgelijke reacties t.a.v. het decentraliseren van zorgterreinen naar de gemeenten, kon door de CDA-fractie worden ingestemd met de voornemens van de regering de woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen t.b.v. alle gehandicapten te decentraliseren. De mening dat de zorgplicht door de gemeenten in het algemeen genomen op verantwoorde wijze kan worden vervuld, werd gedeeld.

Wel hadden ze de indruk dat er sprake is van een gigantische operatie die in korte tijd tot stand moet worden gebracht. Dit deed de vraag rijzen of het niet verstandiger zou zijn geweest de onderdelen gefaseerd in te voeren. Ze waren op de hoogte van de vele activiteiten van de VNG om dit proces zo geruisloos mogelijk te laten verlopen, maar tastten in het duister in hoeverre de 646 gemeenten met de voorbereidende werkzaamheden zijn begonnen. Zijn hier mededelingen over te doen? Is het juist dat een definitieve versie van de modelverordening met veel uitvoeringsaspecten medio september aan de gemeenten wordt aangeboden zodat nog maar enkele maanden resten om via de gemeenteraad

¹ Samenstelling:

Sociale Zaken en Werkgelegenheid:

Bot-van Gijzen (CDA), Van der Meulen (CDA), voorzitter, Rongen (CDA), Jaarsma-Buijserd (PvdA), Van de Zandschulp (PvdA), Gelderblom-Lankhout (D66), Soetenhorst-de Savornin, Lohman (D66), Heijmans (VVD), Van Leeuwen-Schut (VVD), mw. Bolding (GroenLinks), Barendregt (SGP), Schuurman (RPF), Veling (GPV).

Volkshuisvesting:

Baarda (CDA), Huberts Fokkelman (CDA), Van der Meulen (CDA), mw. Ermen (PvdA), Van Veldhuizen (PvdA), Schuyer (D66), voorzitter, Spier (D66), Korthals Altes (VVD), Talsma (VVD), Pitstra (GroenLinks), Holdijk (SGP), Schuurman (RPF), Veling (GPV).

Welzijn en Volksgezondheid:

Boorsma (CDA), Eversdijk (CDA), Michiels van Kessenich-Hoogendam (CDA), mw. Ermen (PvdA), voorzitter, mw. M. A. van der Meer (PvdA), Soetenhorst-de Savornin Lohman (D66), Wessel-Tuinstra (D66), Heijmans (VVD), Van Leeuwen-Schut (VVD), mw. Van Wijngaarden (GroenLinks), Holdijk (SGP), Schuurman (RPF), Veling (GPV).

en andere inspraakcommissies tot een goede implementatie te komen?

Is het voorts juist dat de overdracht van dossiers aan de gemeenten een vertraging heeft opgeleverd? Om hoeveel dossiers gaat het en is de privacy en anonimiteit voldoende gewaarborgd?

Dergelijke vragen dwingen te meer in de richting van een gefaseerde invoering, daar toch in ieder geval de burgers, en zeker de gehandicapten, het gevoel moeten hebben dat de grootst mogelijke zorgvuldigheid in acht is genomen. Het trof deze leden dat in de modelverordening van de VNG een sterke nadruk komt te liggen op groepsvervoer met het terugdringen van het gebruik van het aantal privé auto's. Dit stuit reeds nu op grote bezwaren, daar dit naar het oordeel van belanghebbenden een te sterke inperking van de persoonlijke vrijheid van de gehandicapte betekent daar hij minder mogelijkheid krijgt zich flexibel te kunnen verplaatsen. Is het voorts wel zo duidelijk dat groepsvervoer wel zo goedkoop is? Ze meenden te weten dat reeds enkele experimenten lopen en dat met name in de plattelandsgebieden waar soms grote afstanden moeten worden overbrugd, dit toch problemen geeft.

Hebben de vervoersregio's ook een taak bij het treffen van voorzieningen voor gehandicapten? Zo ja, wat is dan thans de stand van zaken bij de voorbereiding daarvan?

Is ook te verwachten dat gehandicapten, die nu reeds in het bezit zijn van een auto of de bestaande km-vergoeding – de z.g. bestaande gevallen – op enig moment te maken krijgen met andere bepalingen in de gemeentelijke verordening, waar hun positie zeker sterk nadelig kan worden beïnvloed?

Voorts vroegen deze leden zich af waarom niet meer aandacht is besteed aan het voorstel van de Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging (NAB) en de bedrijfsvereniging DETAM, dat, weliswaar uitgaande van een andere invulling, een serieuze poging inhoudt de door het kabinet gestelde doelstelling te bereiken. Willen de bewindslieden uitzetten waarom deze weg niet kan worden gevolgd en gekozen is voor een zware overdracht naar de gemeenten?

De leden van de CDA-fractie hadden zich niet aan de indruk kunnen onttrekken dat een verschuiving plaatsvindt van een rechten-garanderende wetgeving naar een meer voorzieningenachtige wet, doordat voor bepaalde onderdelen van de nieuwe wet eigen bijdragen kunnen worden gevraagd en er voorts sterk afwijkende verordeningen kunnen worden vastgesteld. Dit mede gelet op de wel gehoorde opmerking – o.a. door de gehandicaptenraad – dat een recht een gunst gaat worden mede afhankelijk van de financiële positie van de gemeenten.

Draagt de «kan» bepaling in het betreffende artikel inzake de eigen bijdrage niet het gevaar in zich dat rechtsongelijkheid gaat ontstaan? De leden van de CDA-fractie gingen er niet vanuit dat de beschikbare gelden gebruikt zullen worden voor andere «leuke» dingen. Op de gemeenteraad ligt een grote verantwoordelijkheid dit te voorkomen, maar een «rijke» gemeente met weinig ouderen en gehandicapten kan zich meer veroorloven dan een «arme» gemeente met veel ouderen en gehandicapten.

Verwachten de bewindslieden niet dat er moeilijkheden kunnen ontstaan uit het feit dat zij enerzijds zelf aan de gehandicapte de garantie hebben gegeven (in de stukken van dit wetsvoorstel) dat hij altijd de noodzakelijke voorzieningen zal kunnen krijgen, maar anderzijds de nakoming van deze garantie overlaat aan de gemeenten, die uiteraard een beperkt budget hebben gelet op de volume-uitbreiding met boven 65-jarigen. Voelen de bewindslieden zich verantwoordelijk voor deze door hen gegeven garantie? Zo ja, hoe denken zij aan die verantwoordelijkheid vorm te geven, ingeval een gehandicapte niet de noodzakelijke voorzieningen zou kunnen krijgen bij gebreke van middelen bij de gemeente?

De aan het woord zijnde leden constateerden dat de rijksbijdrage budgettair neutraal dient te verlopen. Voor veel gemeenten zal dit zeker niet het geval zijn. Voor de gemeenten wordt dit een open eind regeling.

De leden van de CDA-fractie hadden berichten ontvangen dat er gemeenten zijn die – zeker in de eerste jaren – in financieel opzicht te kort zullen komen. Is het niet redelijk om voor deze gemeenten een overgangsregeling te treffen, zodanig dat de gehele operatie – in fasen uitgevoerd – ook voor deze gemeenten meer budgettair-neutraal zal verlopen, zonder dat de zorg geweld wordt aangedaan.

Deze leden herinnerden er aan dat indertijd bij de inwerkingtreding van de Wet uitkering wegen (WUW) wel een overgangsregeling in het leven werd geroepen omdat bleek dat een aantal gemeenten niet uitkwam met de bijdrage via het Gemeentefonds in vergelijking met de doeluitkering.

Mede in dit verband wezen deze leden op de wel eenvoudige verdeelsleutel. Het aantal inwoners is beslissend.

Met belangstelling en ook met instemming hadden ze kennis genomen van de met algemene stemmen aangenomen motie nr. 28 inzake een verfijning van inwonerskenmerken voor de verdeling van voorzieningen-gelden.

Naar het oordeel van de (toenmalige) staatssecretaris moest gewacht worden op een nader advies van de Raad voor de gemeentefinanciën. Nu dit advies d.d. 9 juni is uitgebracht zouden deze leden graag een reactie van de staatssecretaris ontvangen.

Loketten

De staatssecretaris heeft erkend dat in dit wetsvoorstel de ideale toestand van «één» loket niet wordt bereikt. Zagen deze leden het juist dat er in ieder geval 3 loketten overblijven, naast de gemeente een loket voor AAW en AWBZ. Is het juist dat in incidentele gevallen nog aangeklopt moet worden bij 5 loketten? Om wat voor aanvragen gaat dit? Voor deze leden was het toch wel van belang te vernemen of er inzicht bestaat in de verhouding in zwaarte tussen de loketten. Twee veronderstellingen om dit toe te lichten: 40% gemeente, 30% AWBZ, 30% AAW of 90% gemeente, 5% AWBZ en 5% AAW.

Draagkracht

In het concept-eigen bijdrageregeling wordt het begrip «draagkracht» geïntroduceerd. Kunnen de bewindslieden aangeven wat onder dit begrip moet worden verstaan? Wordt bij het bepalen van de draagkracht bijv. rekening gehouden met uitgaven die voortvloeien uit de handicap en niet (meer) worden vergoed? Zijn hier algemene regels voor of moet dit per gemeentelijke verordening worden geregeld?

In dit verband werd de vraag gesteld naar de cumulatie van de TBA (verlaging van uitkeringen en herkeuringen) in relatie tot de WVG. Staan hier gegevens ter beschikking?

In artikel 2 van het concept wordt voorgesteld de draagkracht per kalenderjaar vast te stellen. Dit om vast te stellen of de eigen bijdrage ten hoogste f 186, of f 500 per jaar of daarboven op de juiste wijze is berekend. Dit vereist een jaarlijks onderzoek. Vanuit gemeenten ontvingen deze leden signalen dat dit telkenjare een grote operatie betekent en dat de baten niet opwegen tegen de te maken kosten. De fraudegevoeligheid zal een intensieve controle vereisen. Graag een reactie van de bewindslieden.

f 45 000 grens bij woningaanpassing

De leden van de fractie van het CDA vroegen zich af waarom een grens gesteld is, waardoor grote vertraging op kan treden in het overleg tussen gemeente en GMD. Waarom is de grens gesteld bij f 45 000? Om hoeveel verbouwingen gaat het per jaar? Naar het inzicht van deze leden gaat het veelal om zeer zwaar gehandicapten die toch graag zolang mogelijk thuis willen wonen, en omdat ze in instellingen verblijven (bijv. een revalidatiecentrum) door vertragingen de gezondheidszorg op andere hoge kosten jaagt. Ook in het advies van de Ziekenfondsraad d.d. 22 april jl. heeft deze zich nogmaals uitgesproken tegen het opnemen van woningaanpassingen in de AWBZ-regeling. Is de mogelijkheid overwogen de huidige regeling wat aangepast te continueren en de gemeente de mogelijkheid te geven te declareren nadat is vastgesteld dat de gemeente doelmatig, zorgvuldig en snel heeft gehandeld?

Ligt in dit wetsvoorstel besloten, dat de z.g. focusprojecten geheel via de AWBZ worden bekostigd?

Het was deze leden opgevallen, dat in het wetsvoorstel en in de memorie van toelichting nauwelijks over de gehandicaptenorganisaties werd gesproken. Kan worden aangegeven, wat de (financiële) mogelijkheden zijn voor zowel de gemeentelijke als landelijke organisaties van de gehandicapten om zich voor te bereiden op de in het wetsvoorstel neergelegde werkwijze? Zien de bewindslieden daar ook een taak voor de gemeentelijke platforms en hun landelijke organisatie?

De leden van de CDA-fractie stelden voorts nog enkele vragen over de volgende onderwerpen.

Personeelsvoorziening

Is het juist dat bij GAK/GMD zo'n 1400 arbeidsplaatsen in het geding zijn. Welke maatregelen zijn of worden genomen om dit verlies zo goed mogelijk op te vangen?

Relatie met wetsvoorstel 22 904

Is het juist dat het kabinet op 4 juni jl. heeft besloten om verdere maatregelen in het kader van de stelselherziening gezondheidszorg (incl. het thans bij de Tweede Kamer aanhangige wetsvoorstel 22 904 inzake de wettelijke regeling van aanspraken op zorg) uit te stellen tot de volgende kabinetsperiode? Zo ja, welke gevolgen heeft dit besluit voor het onderhavige wetsvoorstel?

Artikelsgewijs

Artikel 1 derde en vierde lid (leefvormen).

De leden van de CDA-fractie verwezen naar de reactie gegeven op wetsvoorstel 22 772. De toen geleverde kritiek achtten zij ook van toepassing op dit onderdeel.

Artikel 2 tweede lid

Geen zorgplicht van de gemeente voor gehandicapten die verblijven in intramurale instellingen.

Zal de situatie bestendigd worden waarbij vanuit de AAW via de GMD/GAK vergoedingen worden verstrekt voor de taxikosten/vervoer, rolstoelen thuis en kledingslijtage/bewassing aan bewoners en of ouders?

Indien dit niet het geval is dan staan gemeenten, waar grote intramurale instellingen zijn, wat de financiering betreft onder grote druk.

Artikel 8

Welke voorwaarden worden gesteld aan een gecertificeerde dienst? Hoe lang laat de invulling op zich wachten? Zijn aan het aanvragen van een dergelijk certificaat kosten verbonden?

Artikel 9

Welke mogelijkheden heeft de gemeente, ingeval door de gehandicapte misbruik wordt gemaakt van de betrokken roerende zaak, om de beschikking van de gehandicapte over de zaak te doen eindigen? Kan op dit punt een rechtens geldende overeenkomst tussen de gemeente en de gehandicapte worden gesloten?

Welke mogelijkheden hebben politie en justitie, ingeval de gehandicapte met de betrokken roerende zaak een strafbaar feit pleegt?

In 1997 zal een eerste evaluatie worden gehouden. Is reeds enig inzicht te geven van welke meetpunten men uitgaat om tot een juist oordeel te komen?

De leden van de fractie van de **PvdA** hadden met gemengde gevoelens kennis genomen van het onderhavige wetsvoorstel en het wetgevingstraject tot nu toe. Zij onderschreven de uitgangspunten van het wetsvoorstel dat beoogt een eind te maken aan de leeftijdsdiscriminatie van boven-65-jarigen en het verhogen van de doelmatigheid door stroomlijning van de verschillende regelingen op basis waarvan thans voorzieningen voor gehandicapten worden verstrekt en door decentralisatie, waardoor op het gebied van leef- en woonvoorzieningen de afstand tussen burger en beslissende instantie wordt verkleind en de kansen voor bestuurlijk «maatwerk» worden vergroot.

Zij constateerden echter ook dat het wetsvoorstel betrekking heeft op een bevolkingsgroep die in het algemeen tot de «kwetsbaren» kan worden gerekend, dat het gaat om een bestuurlijk ingrijpende operatie waarin verzekeringsrecht wordt omgezet in een voorzieningenstelsel en om een ingrijpende herverdeling van taken tussen verschillende instanties. Deze karakteristieken vereisen naar het oordeel van deze leden een uiterste zorgvuldigheid van de zijde van de wetgever. Op dit punt waren zij vooralsnog niet overtuigd en wilden zij een aantal vragen stellen.

Het is voor een goed oordeel over het wetsvoorstel noodzakelijk te beschikken over een redelijk beeld van het toekomstige pakket van voorzieningen. Complicerend daarbij is dat het onderhavige wetsvoorstel op veel plaatsen raakt aan wet- en regelgeving die nog niet behandeld is of zelfs de Tweede Kamer niet heeft bereikt dan wel anderszins nog invulling moet krijgen. Dit belemmert het uitzicht op het totaal-plaatje aanzienlijk. Zo wordt overheveling voorzien van huishoudelijke hulp en ADL-hulp uit de AAW naar de AWBZ. Indien de omschrijving van de verstrekking Verpleging en Verzorging niet tijdig geregeld is, dan via een subsidieregeling. In de nota naar aanleiding van het eindverslag wordt de suggestie gewekt dat aan de Ziekenfondsraad is gevraagd een dergelijke subsidieregeling op te stellen (p. 40). Dit had één van de ontbrekende stukjes in onze legpuzzel kunnen zijn. Uit de brief van 8 juni jl. van de Staatssecretaris van WVC aan de Tweede Kamer blijkt echter dat dit nog slechts een voornemen is: «het kabinet zal de Ziekenfondsraad verzoeken een subsidieregeling voor ADL-assistentie en de gezinshulp op grond van artikel 39, derde lid, onder h van de Wet Financiering Volksverzekeringen voor te bereiden». De aan het woord zijnde leden stelden een toelichting op prijs over het gewekte misverstand.

Inmiddels hebben zij op 15 juni jl. een afschrift van de brief van de Staatssecretaris van WVC aan de Ziekenfondsraaad (d.d. 11 juni 1993) ontvangen, waarin onder meer om de bedoelde subsidieregeling wordt verzocht. De aan het woord zijnde leden vroegen, mede in verband met de grote tijdsdruk, waarom er tussen 16 maart 1993 (nota n.a.v. het eindverslag) en 11 juni 1993 geen actie terzake is ondernomen.

Overigens zouden zij ook graag een operationele invulling zien van de in de brief van 8 juni jl. vervatte passage: «Daarnaast kan de gewijzigde invoeringsstrategie, waardoor de wet (derde fase stelselwijziging ziektekostenverzekering) niet per 1 januari 1994 in werking treedt, leiden tot discongruenties op het punt van de Wet Voorzieningen Gehandicapten gegeven de samenhang tussen de twee wetten». Om welke discongruenties gaat het? En hoe stelt het kabinet zich voor in de lacunes die hierdoor ontstaan, te voorzien?

Kan, meer in het algemeen, een overzicht worden gegeven van vigerende en in voorbereiding zijnde wet- en regelgeving die van invloed is op de invulling van het stelsel van voorzieningen voor gehandicapten en hulpbehoevende ouderen met een prognose wanneer de trajecten van nog niet in werking getreden wet- en regelgeving zijn afgerond en hoe deze het WVG-voorzieningenstelsel (zullen) beïnvloeden? Kan tevens, in verband met cumulatie, worden aangegeven welke eigen bijdragen hierbij worden voorzien?

De overheveling van taken en de omzetting van verzekeringsrechten in een voorzieningenstelsel heeft directe en ingrijpende gevolgen voor de betrokken burgers. De leden van de PvdA-fractie constateerden dat hieraan in het wetgevingsproces tot nu toe (te) weinig aandacht is besteed. Dat hierdoor het rechtsgevoel wordt aangetast, blijkt ondermeer uit een brief van J. W. van Kapel (d.d. 26-05-93), invaliditeitsgepensioneerde in het Spoorwegpensioenfonds, die ook aan de betrokken bewindspersoon is doorgezonden. De aan het woord zijnde leden vroegen om een reactie.

Zij wilden weten of, en zo ja, op welke wijze de Abp- Spf-invaliditeitsgepensioneerden door hun respectievelijke pensioenfondsen over de wijzigingen zijn voorgelicht en of de laatste zinsnede van art. 13, derde lid, respectievelijk artikel 14, derde lid, (evenals artikel 15, vierde lid) zó geïnterpreteerd dient te worden dat het huidige recht op voorzieningen van deze verzekerden ook onder het nieuwe regiem gegarandeerd blijft. Indien het antwoord op de laatste vraag bevestigend luidt, is het dan niet noodzakelijk (gezien artikel 11) een bepaling dienaangaande in de gemeentelijke verordeningen verplicht te stellen?

Het was de leden van de fractie van de PvdA opgevallen dat ook tijdens de plenaire behandeling in de Tweede Kamer – geen gefundeerd inzicht bestond over de omvang van de doelgroep, de spreiding over de gemeenten en zorgverzekeraars, de mate waarin thans gebruik wordt gemaakt van de voorzieningen die straks herverkaveld zullen zijn over gemeenten, bedrijfsverenigingen/GAK en zorgverzekeraars, evenmin als een prognose ten aanzien van de toekomstige behoeftenontwikkeling. Dit bemoeilijkt niet alleen een oordeelsvorming over het totaal-budget dat met een adequaat voorzieningenniveau gemoeid is, maar belemmert ook het zicht op het realiteitsgehalte van de verschillende budgetten die moeten worden herverkaveld en daarmee op het voorzieningenpakket.

In dit verband verwezen zij naar het advies van de Ziekenfondsraaad (22 april 1993) dat voor het overhevelen van AAW-voorzieningen naar de AWBZ een aanmerkelijk hoger bedrag noodzakelijk acht dan in de schriftelijke stukken bij dit wetsvoorstel is geraamd, ondanks het feit dat een aantal thans vergoede voorzieningen worden geschrapt. Reden: men acht de correctiefactor voor «niet-gebruik» van 30% «speculatief en te

hoog ingeschat». Daarover valt te twisten, maar dat geldt evenzeer voor de aannames van het kabinet. De Ziekenfondsraaad maakt bovendien een voorbehoud m.b.t. de budgettering van de uitvoeringsorganen omdat «niet duidelijk is hoe de spreiding van risico over de individuele verzekeraars zal uitwerken, gezien verschillen in verzekerdenpopulatie».

Ook wat betreft de overheveling van budgetten naar gemeenten bestaat veel onduidelijkheid, omdat de spreiding en exacte omvang van de doelgroep onbekend zijn. De Rgf geeft dit in zijn advies van 9 juni jl. helder aan. Ook in dit opzicht is dus sprake van aannames zonder deugdelijke onderbouwing. In beide adviezen wordt aangegeven wat er gebeurt als de aannames niet blijken te kloppen met de realiteit: «Aangezien het budget gelijk blijft, betekent (dit) dat rechten van de vroegere ontvangers op den duur niet onaantastbaar zijn» (Rgf) respectievelijk is het «onvermijdelijk in het over te hevelen pakket voorzieningen verdere beperkingen aan (te) brengen» (Ziekenfondsraaad).

Weliswaar hebben de bewindslieden in de schriftelijke en mondelinge gedachtenwisseling met de Tweede Kamer erkend dat er sprake is van bezuiniging en versobering (de noodzaak daarvan wordt door de leden van de PvdA-fractie niet ontkend), maar deze leden dachten dat wetgeving die niet berust op deugdelijk inzicht in de omvang van en prognoses met betrekking tot de groep die aan het wettelijk kader rechten kan ontnemen, in strijd is met de normen van zorgvuldigheid en met de rechtszekerheid van betrokkenen.

Zij vroegen om een principiële reactie terzake.

Overigens waren zij ook benieuwd naar wat het kabinet met het Rgf-advies gaat doen, gezien de in de Tweede Kamer aangenomen motie-Kohnstamm c.s. (stuk nr. 28).

In het eerder geciteerde advies van de Ziekenfondsraaad wordt (nog eens) aangegeven dat deze onderbrenging van woonvoorzieningen in de AWBZ noch passend noch doelmatig wordt geacht. De argumentatie van de zijde van de bewindslieden, namelijk dat zo afwegingen tussen woonvoorzieningen en intramurale zorg mogelijk is, leek de leden van de fractie van de PvdA enigszins op gespannen voet te staan met de eerste optie in het SZW-Infoblad (april 1993/-4746), namelijk dat «ouderen en gehandicapten zo (lang) mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen». Ook hierop vernamen zij graag een reactie.

Overigens is dit niet de enige afwijzende reactie van een adviesorgaan. Het was de aan het woord zijnde leden opgevallen dat nagenoeg alle adviezen met een negatieve teneur zijn afgewezen, soms met in hun ogen ontoereikende argumentatie. Zij wilden de discussie niet in detail herhalen, maar vroegen wel een reactie op de stelling dat een operatie, zoals voorzien volgens de WVG, slechts tot succes kan leiden als er een breed maatschappelijk draagvlak voor is. Zelfs als men de bezuinigingscomponent (die vrijwel altijd weerstand zal oproepen) elimineert, blijft er een aantal fundamentele bezwaren. Blijkbaar acht het kabinet dit geen belemmerende factor. Op welke wijze – anders dan door voorschriften van boven naar beneden – denkt het een meer coöperatieve houding van betrokkenen te bewerkstelligen?

De herverkaveling van taken heeft aanzienlijke personele gevolgen voor met name de bedrijfsverenigingen en GMD. Een deel van het overtoollige personeel zal een arbeidsplaats kunnen vinden bij gemeenten. Er blijft echter voor een aanzienlijk aantal een probleem bestaan. Het kabinet rekent het niet tot zijn verantwoordelijkheid om hiervoor oplossingen te bedenken. Uit de schriftelijke stukken is ook niet gebleken dat er overleg heeft plaatsgevonden over passende maatregelen of dat men zelfs maar geïnteresseerd was in deze problematiek. De leden van de fractie

van de PvdA achtten dit weinig zorgvuldig: ook al kan men wellicht staande houden dat het niet de primaire verantwoordelijkheid is van de wetgever deze is wèl de veroorzaker. Zij konden dit ook niet rijmen met de zorgvuldigheid die in andere, overeenkomstige kwesties wèl wordt betracht. Zij vroegen of het kabinet voornemens was in dit opzicht nog initiatieven te ontplooiën.

Door verschillende insprekers is erop gewezen dat verlies van expertise dreigt. Tijdens de behandeling in de Tweede Kamer is bij amendement een «kan»-bepaling t.a.v. ondersteuning door gecertificeerde diensten in de wet opgenomen. De aan het woord zijnde leden vroegen of het kabinet voornemens is artikel 8 te effectueren.

Met betrekking tot de deskundige dienstverlening hadden zij zich verbaasd over de activiteiten van de GAK/GMD-Voorzieningen en de VB-groep. Deze blijkt actief de WVG-markt te exploreren en op voorhand te exploiteren (eraan voorbijgaande dat de parlementaire behandeling nog niet is afgerond). Tijdens de plenaire behandeling in de Tweede Kamer gaf de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid nog aan te zullen «bezien onder welke voorwaarden de GMD in het kader van de huidige OSV het recht heeft gemeenten te blijven adviseren». Elders (Handelingen p. 4930) liet zij weten geen voorstandster te zijn van een monopoliepositie van de GMD. Ook bestaande revalidatie-instellingen of GG en GD's zouden als «deskundige dienst» eventueel voor certificering in aanmerking komen.

GAK/GMD-Voorzieningen presenteren zich nadrukkelijk op basis van de in de institutionele kaders (GAK en GMD) opgebouwde expertise en als een «kersvers bedrijfs onderdeel» dat «maatgericht» werkt «in opdracht van institutionele klanten als gemeenten en zorgverzekeraars». De leden van de PvdA-fractie waren benieuwd naar een oordeel van de bewindslieden over deze ontwikkeling en vroegen uit welke financiële middelen de start van deze nieuwe onderneming is bekostigd. Zij vroegen ook hoe e.e.a. te rijmen is met de uitspraken van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid tijdens het plenaire debat in de Tweede Kamer over het invoeringstraject: «het is vanzelfsprekend zo dat vooruitlopend op wetgeving geen activiteiten kunnen worden ondernomen». En zij vroegen of de wettelijke GMD-taak m.b.t. de overdracht van dossiers, waarvan de kosten ten laste komen van het AAF, geen aanleiding zou geven tot vermenging van functies en daardoor tot een voor-sprong van GAK/GMD-Voorzieningen op overige «deskundige diensten».

De optie van het wetsvoorstel is om zoveel mogelijk de één loket-formule te benaderen. Er is van verschillende kanten op gewezen dat dit niet of nauwelijks zal worden gerealiseerd. De leden van fractie van de PvdA wilden deze discussie niet overdoen, maar vroegen wel in hoeverre het «jojo»-effect, dat inhoudt dat het uitvoeringsloket wisselt als de omstandigheden wijzigen (onderwijsvolgend, werkzoekend, werken, werkloos, etc.), niet zeer «klant-onvriendelijk» is en onnodige uitvoeringsproblemen (herhaalde intake, overdracht) oproept. Is niet een zekere «regie-functie» noodzakelijk om voor betrokkenen het gevoel te voorkomen telkenmale van het kastje naar de muur gestuurd te worden? Tijdens het debat in de Tweede Kamer is de idee geopperd van een onafhankelijk indicatie-instituut met intake voor alle voorzieningen (p. 4906). De PvdA-fractieleden konden zich daarbij een decentrale (bijv. regionale) uitvoering voorstellen. Voor zover deze leden in de Handelingen konden nagaan, is er op de suggestie geen reactie van de zijde van het kabinet gekomen. Zij zouden het op prijs stellen die alsnog te vernemen.

Tenslotte vroegen deze leden hoe reëel het is te veronderstellen dat het invoeringstraject van een half jaar, waarin 130 000 dossiers moeten

worden opgesplitst over ruim 600 gemeenten, de bedrijfsverenigingen en de zorgverzekeraars, elk met eigen, niet op elkaar afgestemde procedures, haalbaar is. Begin april is een begin gemaakt met het in kaart brengen van de knelpunten t.a.v. de gegevens- en dossieroverdracht. Is er al iets bekend over deze knelpunten en acht men realisatie nog steeds haalbaar?

Ook werd hen een ander overgangsprobleem onder de aandacht gebracht, namelijk t.a.v. de Fokus-projecten. Voorheen geschiedde registratie van aanmeldingen bij het Ministerie van VROM voor wat betreft de woningen; bij voldoende aanmeldingen volgde een toekenning. De ADL-voorzieningen werden gefinancierd uit de AAW en zijn nu onder de AWBZ gebracht, terwijl het bedrag is gefixeerd. Wat gebeurt er nu met projecten waarvoor reeds een beschikking is afgegeven als het ADL-budget dreigt te worden overschreden? En wat gebeurt er met projecten die nog in de pijplijn zitten?

De leden van de fractie van **D66** hadden – voor zover de korte termijn tussen de afronding van de behandeling in de Tweede Kamer en de aanvang van de behandeling in de Eerste Kamer daartoe de gelegenheid gaf – de indruk gekregen dat het oorspronkelijk wetsvoorstel door een aantal amendementen verbeterd is. Zij stelden zich achter het streven van de indieners van voorliggend wetsvoorstel om het aanbod van voorzieningen voor gehandicapten, dat op dit moment verregaand versnipperd is, te bundelen en eveneens beschikbaar te stellen voor mensen boven de leeftijdsgrens van 65 jaar. Zij hadden echter een aantal bedenkingen gehouden, dat grotendeels ook bij de behandeling in de Tweede Kamer aan de orde is geweest. Vandaar dat zij in deze schriftelijke voorbereiding slechts de volgende vragen aan de bewindslieden wilden voorleggen.

Uitstel

Inmiddels heeft zich – na de behandeling in de Tweede Kamer – een nieuw feit voorgedaan, nl. het uitstel van de modernisering van de ziektekostenverzekering (T.K. brief WVC 8 juni 1993, 93 353). Voor de overheveling naar de AWBZ is besloten tot een «time-out». De samenhang met voorliggend wetsvoorstel raakt met name de ADL-assistentie en de gezinshulp. Derhalve vroegen de aan het woord zijnde leden op dit punt:

a. Verdient het geen aanbeveling om – gezien deze samenhang – het voorliggend wetsvoorstel geheel dan wel op onderdelen uit te stellen? Kan de staatssecretaris in zijn antwoord de ervaringen met de overheveling van de revalidatiezorg betrekken?

b. Klemt dit niet te meer nu zowel de patiënten/cliënten-organisaties als de verzekeraars ernstige problemen verwachten voor de invoeringsdatum van 1 sept. 1994 gezien de vele imponderabilia rond dit voorstel? (rond doelgroep, prognose behoefte, benodigd geld etc.)

c. Heeft uitstel niet het voordeel dat het recente advies van de Nationale Raad voor de Volksgezondheid, «Aangepast beleid – Mensen met een lichamelijk handicap en het sociale ziektekostenstelsel» (26 mei 1993) in dat geval nog ter harte genomen kan worden en niet als mosterd na de maaltijd komt?

d. Is uitstel niet de meest aangewezen weg, gezien het minimale maatschappelijk draagvlak waar het voorliggend wetsvoorstel op berust?

Deskundige advies/indicatiestelling

Het is duidelijk de bedoeling – zo blijkt uit de behandeling in de Tweede Kamer – dat gehandicapten aan voorliggend wetsvoorstel rechtsaanspraken kunnen ontlenen. Daarbij is de door de VNG op te stellen Modelverordening een centrale rol toebedacht (zie o.a. memorie van

antwoord, nr. 6, p. 40). Teneinde te kunnen beoordelen of de rechtsbescherming gegarandeerd is (blijft), is kennisname van deze Modelverordening gewenst. De leden van de D66-fractie stelden dientengevolge de volgende vragen:

- a. Kunnen de bewindslieden er voor zorgdragen dat de leden van de Eerste Kamer over de tekst van de Modelverordening beschikken?
- b. Kunnen de bewindslieden aangeven waarom zij daarin voldoende basis vinden om de rechtsaanspraken voor burgers veilig te stellen?

De amendering in de Tweede Kamer heeft er met name toe geleid dat de beroepsinstantie (bezwaarschrift of administratieve kamer van de rechtbank) beschikt over een aantal criteria, waaraan het besluit van de gemeente getoetst kan worden. Garanties dat een advies van een (van de financier) onafhankelijk deskundige wordt ingewonnen, danwel een onafhankelijke indicatiestelling plaatsvindt, ontbreken echter. Onduidelijk is ook wat de positie van de behandelend geneesheer (veelal de huisarts) is in deze advisering. De gezondheidstoestand kan snel wisselen evenals de werk- of onderwijssituatie. Dit dwingt tot een stelsel, dat flexibel en adequaat op de behoefte aansluit (zie b.v. brief Vereniging Spierziekten Nederland d.d. 24 mei 1993).

- a. Kunnen de bewindslieden uitleggen wat de motieven zijn om van de onafhankelijke deskundige, een zowel voor de kwaliteit van de zorg als voor de rechtsbescherming essentieel element, af te zien?
- b. Wat is de rol van de behandelend geneesheer in de besluitvorming betreffende de toe te kennen voorziening?

Financiële aspecten

De verwachtingen t.a.v. de financiële effecten van voorliggend wetsvoorstel zijn van meet af aan (advies Raad van State) een punt van zorg geweest. Hoewel dit aspect op verschillende plaatsen ten tijde van de behandeling in de Tweede Kamer aan de orde is geweest, ontbreekt een helder overzicht, waaruit het geheel van de te verwachten financiële effecten valt af te lezen. Een dergelijk overzicht is nodig voor een zinvolle besluitvorming en evaluatie. Daarom vroegen de leden van de fractie van D66:

- a. Kunnen de bewindslieden een overzicht geven van de te verwachten macro-effecten?
- b. Is de stelling juist dat de facto de gehandicapten onder de 65 jaar, de lasten voor de gehandicapten boven de 65 moeten opbrengen?
- c. Indien niet tot uitstel wordt besloten op grond van de samenhang met de modernisering van de gezondheidszorg (zie vraag 2), welke garanties zijn er dan dat de overheveling van voorzieningen conform de WVG naar de AWBZ, niet tot kostenverhoging leidt? Kunnen de bewindslieden in hun antwoord het advies van de Ziekenfondsraad d.d. 22-4-1993 betrekken, welk advies aanzienlijk hogere ramingen geeft van de te verwachten kosten dan de bewindslieden voor ogen staan?

Eén loket/zorg op maat

Een centrale doelstelling van de wet is het bevorderen van de overzichtelijkheid (gesproken wordt van één loket). Gebleken is dat in de praktijk sprake blijft van verschillende financieringsstromen, waaraan verschillende instanties gekoppeld zijn. Tijdens de behandeling in de Tweede Kamer zijn vele voorbeelden gegeven, waaruit blijkt dat het aantal loketten eerder is toegenomen, dan afgenomen. De bewindslieden hebben dit ruiterlijk toegegeven. Dit sluit overigens een bundeling bij één loket, dat over de benodigde informatie beschikt voor de burger die om inlichtingen vraagt, niet uit. In de gekozen opzet wordt dit type bundeling geheel

aan de discretionaire ruimte van de gemeenten en betrokken instellingen overgelaten. De bewindslieden «vertrouwen er op dat er zal worden samengewerkt». Het blijft onduidelijk waarop dit optimisme is gebaseerd. De ervaring op een ander terrein waarin al jaren lang samenwerking geboden is, namelijk tussen het Ministerie van Justitie en het Ministerie van WVC, geeft weinig steun aan dit vertrouwen (zie bijv. Eerste Kamer 92/93 aanhangsels handelingen 31). Derhalve:

- a. Kunnen de bewindslieden aangeven op welke feiten zij dit vertrouwen baseren?
- b. Verdient het geen aanbeveling om met name de VNG (die van de nieuwe opzet de meeste vruchten lijkt te plukken) te verplichten voor een «coördinerend loket» te zorgen (het ligt in het gerede om hiervoor het maatschappelijk werk in te schakelen en met casemanagers te werken)?
- c. Een andere mogelijkheid is om op gemeentelijk niveau de patiënten/cliëntenorganisaties een duidelijke taak te geven. Zij zijn immers bij uitstek deskundig als het gaat om de vraag «zorg op maat» te verschaffen. Ook dit zou in de wet vastgelegd kunnen worden. Waarom is deze weg niet bewandeld en welke andere mogelijkheden ziet de minister om dit doel (dat immers een essentieel onderdeel is van de stelselherziening) te realiseren?

Evaluatie

In de memorie van toelichting wordt een groot aantal verwachtingen uitgesproken (zoals het bieden van «zorg op maat», samenwerking tussen verzekeraars en gemeenten, kostenbeheersing, overzichtelijkheid vanuit het perspectief van de cliënt, geen substitutie naar duurder voorzieningen, geen toename van het beroep op de rechter), verwachtingen die van belang zijn voor de evaluatie van voorliggend wetsvoorstel.

- a. Kunnen de bewindslieden aangeven welke verwachtingen in de evaluatie worden meegenomen?
- b. Welke maatregelen zijn getroffen (nulmetingen, verplichte dataverzameling, verplichte verslaglegging etc.) om een zorgvuldige, objectieve evaluatie van de effecten van deze wet op een later tijdstip mogelijk te maken?
- c. Verdient het geen aanbeveling om, gezien de vele twijfels en onzekerheden, de horizonbepaling te hanteren?

Voorlichting

In de memorie van toelichting en de memorie van antwoord wordt de verwachting uitgesproken dat 30% van de betrokkenen geen aanspraak zal doen op de WVG.

- a. Waarop is deze verwachting gebaseerd?
- b. Hoe denken de bewindslieden deze verwachting te evalueren?
- c. Staat deze verwachting niet op gespannen voet met de voorlichtingstaak van de overheid (zie o.a. nr. 6 p. 18 en p. 42)?

Op het stuk van de **dossiervorming** stelden de leden van de fractie van D66 deze vragen:

- a. Hoe worden de dossiers behandeld? Hoe worden de bestaande dossiers overgedragen? In hoeverre zijn privacy-aspecten beschermd? (toestemmingsvereiste)
- b. Voorzover er nieuwe dossiervorming plaatsvindt: in hoeverre worden de betrokkenen genoopt om gegevens te produceren, die betrekking hebben op hun ziektegeschiedenis uit het verleden?

Met betrekking tot de f 45 000 grens vroegen zij:

- a. Kunnen de bewindslieden garanderen dat de voorzieningen boven

de f 45 000 in het verstrekkingenbesluit worden opgenomen en niet via subsidies worden verleend?

b. In hoeverre is dit een eenmalig bedrag, gemaximeerd tot f 45 000 of kan er van een opbouwsysteem (geleidelijke consumptie) sprake zijn?

c. Geldt dit bedrag per patiënt of per noodzakelijke verbouwing?

d. Dient dit bedrag – waarmee volgens de memorie van antwoord reeds jaren ervaring is opgedaan – niet te worden bijgesteld in verband met de inflatie? (memorie van antwoord, p. 34 «Al jarenlang sprake van een f 45 000 grens»).

Tenslotte stelden de leden van de D66-fractie de volgende vraag over de infrastructuurbouw.

In hoeverre wordt er reeds rekening gehouden in renovatieplannen (dit om hoge kosten achteraf te voorkomen) met eventuele invaliditeit van de potentiële bewoners?

De leden van de fractie van de **VVD** hadden het wetsvoorstel met zeer gemengde gevoelens ontvangen.

Alvorens in te gaan op een aantal inhoudelijke aspecten ervan zouden zij een prealabele kwestie willen aanroeren.

Onder de erkenning van het feit dat de voorzieningen voor boven 65-jarigen niet op een bevredigende wijze zijn geregeld – vandaar dat er aan de overzijde reeds enige jaren op een nadere regeling wordt aangedrongen – vroegen zij zich toch af of het goede moment voor zo'n regeling was angebroken. De kring van gerechtigden wordt immers verdubbeld en zulks zal niet nalaten een aanzuigende werking te hebben. Dit gebeurt dan in een tijd, waarin draconische maatregelen moeten worden genomen om de kosten van de sociale zekerheid enigszins in de hand te kunnen houden (WAO, Nabestaandenwet, Bijstandswet). De aan het woord zijnde leden zouden graag de mening van de staatssecretaris willen horen.

Zij stelden wederom vast dat slechts overwegingen van inkomenspolitieke aard hebben geleid tot het enige malen verlengde z.g. reparatiewetje AAW en zij verwezen naar het laatste plenaire debat hierover in dit Huis op 22 december jl. Deze leden bleven op het standpunt staan dat premies in principe alleen dienen te worden geheven om uitkeringen te betalen.

Waarom, zo vroegen zij, de bejaarden niet het financiële «voordeel» gegeven van het niet-verzekerd zijn voor de AAW, waarbij geen premie of vervangende belastingplicht behoort? Zij zouden het financiële «voordeel» als een spaarpotje kunnen gebruiken voor het geval dat zij voorzieningen nodig zouden hebben. Bij de toekenning hiervan zou rekening moeten worden gehouden met wat is gespaard, resp. gespaard had kunnen worden.

Ten aanzien van het wetsvoorstel sloten de leden van de VVD-fractie zich in het algemeen aan bij de nog onlangs door de woordvoerder van de hun bevriende fractie aan de overzijde gemaakte opmerkingen. Zij wilden met name de geuite bezwaren tegen het vogelvrij verklaren van de bovenmodale inkomens onderstrepen.

Deze leden herinnerden de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aan het betoog van de toenmalige Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid in de memorie van toelichting (p. 2) op het wetsontwerp Arbeidsongeschiktheidsverzekering (7171). Hij betoogde toen inzake de rechtsgrond van het wetsontwerp – m.n. de AAW – dat tot de meer oorspronkelijke beginselen van de verplichte sociale verzekering in de eerste plaats het recht van iedere mens op zelfontplooiing behoort.

Dit brengt met zich mee dat ook de zieke, ook de invalide en ook de gehandicapte mens, recht op levensontplooiing heeft, waartoe de sociale verzekering een geëigend middel is om hem daartoe de materiële mogelijkheden te verschaffen.

De aan het woord zijnde leden zouden van de staatssecretaris willen weten of hij vindt dat deze benadering – die destijds in de parlementaire debatten algemeen werd aanvaard – niet enige bijstelling behoeft, nu de leefvoorzieningen uit de premie-gefinancierde AAW worden gehaald. Is het voorliggende wetsvoorstel wederom een stap in de richting van het slechten van de grens tussen uit premie gefinancierde volksverzekeringen en uit de schatkist betaalde voorzieningen? Is dit volgens hem een gewenste ontwikkeling?

De aan het woord zijnde leden zouden voorts een nadere uiteenzetting over de relatie tussen dit wetsvoorstel en de 50-50 operatie bij de AOW op prijs stellen. In de memorie van toelichting staat (p. 45) dat de tekorten als gevolg van het wetsvoorstel voor 90 miljoen structureel uit deze operatie worden gedekt. In de memorie van antwoord (p. 49) wordt echter gezegd dat de behandeling van het AOW-voorstel niet moet worden geplaatst in het kader van de alternatieven van de financiering van de structurele meer-uitgaven van het te wijzigen voorzieningenbeleid. In welk kader moet het dan wel worden geplaatst? Zou een verslechtering van de uitkeringsvoorwaarden voor de AOW niet tot een verlaging van de AOW-premie moeten leiden, evenals de voorgenomen premieplicht voor bejaarden bij de Anw? In de nota naar aanleiding van het eindverslag wordt echter weer gesproken over de opbrengsten van de AOW in te zetten voor de budgettaire neutraliteit van het voorliggende wetsvoorstel. Is een en ander de beleidsmatige vertaling van de partij-presidentiële noodkreet «helderheid, helderheid»?

Op welke rechtsgronden berusten overigens de voornemens om premieopbrengsten (in dit geval van de AOW- en de Anw-operatie) te gebruiken voor aan de verzekering oneigenlijke doeleinden (in dit geval voor een (gedeeltelijke) financiering van de gemeentelijke tekorten in het onderhavige wetsvoorstel)?

De leden van de fractie van de VVD zouden enkele relativerende opmerkingen willen maken over twee «modernismen» in de uitvoering van de sociale zekerheid:

- a. het ene loket en
- b. de zorg op maat.

Eén loket – dat overigens in dit wetsvoorstel niet wordt gerealiseerd; integendeel – is volgens deze leden een klantvriendelijke bijkomstigheid, die alleen kan worden verwerkt als er achter dat ene loket «één baas» – bijv. B&W – zit. Wanneer meer instanties – bijv. gemeenten en bedrijfsverenigingen – één loket gebruiken en hun werkzaamheden hierachter coördineren, dreigt het gevaar van een vermenging van uiteindelijke verantwoordelijkheden. Is de staatssecretaris het hiermee eens? De aan het woord zijnde leden vonden de toegankelijkheid (letterlijk en figuurlijk openingstijden) van de loketten belangrijker en ze verwezen in dit verband naar het onderzoek van Konsumenten Contact en het verweer hiertegen in Ng van 14 mei jl.

Maatwerk staat mooi, maar het kan duur zijn, stelden de leden van de fractie van de VVD. Niet voor niets is het maatcostuum vervangen door het veelal in lage-lonenlanden gemaakte confectiepakkie, dat oorspronkelijk de kleine man kleepte. Is zo'n confectiepak ook niet meer in lijn met het streven naar globalisering van de wetgeving en het tegengaan van een aparte regeling voor «elke mier die voorbij komt»?

Kan de staatssecretaris, zo vroegen de aan het woord zijnde leden vervolgens, aangeven welke personele consequenties het wetsvoorstel heeft voor de betrokken gemeentelijke diensten? Heeft hij een indicatie van het aantal mensen waarmee deze diensten moeten worden uitgebreid? Dreigen ze in de grote(re) gemeenten niet uit te groeien tot logge, bureaucratistische instituties en lopen ze niet de kans om straks hetzelfde verwijt te krijgen dat nu aan bedrijfsverenigingen en GAK wordt gemaakt? Hebben daarentegen kleine gemeenten voldoende kennis en ervaring om de wet uit te voeren?

Heeft de staatssecretaris een reactie op de brief van de gemeente Leeuwarden van 1 juni (kenmerk 303/PS/G/GJ), waarin o.a. wordt gesteld dat de gemeente verdere bezuinigingen op het voorzieningenpakket zal moeten toepassen om de kosten te kunnen betalen met het uit het gemeentefonds beschikbare geld? Is het (theoretisch?) mogelijk dat gehandicapten straks een deel van een eventuele loonsverhoging voor ambtenaren door extra bijdragen moeten financieren?

De leden van de fractie van de VVD vroegen zich verder af hoe een moeilijk objectiveerbaar begrip als «goedkoopste adequate voorziening» door ruim 600 gemeenten zal worden uitgelegd. Is het juist dat de VNG zich pas na de vakantie buigt over een inhoudelijk beleidskader?

Er dreigt, aldus deze leden, een grote rechtsongelijkheid. De Vereniging van spierziekten Nederland verwacht dan ook dat 100 tot 200 000 mensen in beroep zullen gaan. Kunnen de administratieve kamers van de rechtbanken en de Centrale Raad van Beroep zo'n aanwas verwerken, temeer omdat de beroepen in het kader van de Algemene Bijstandswet ook op 1 januari 1994 onder deze instanties zullen ressorteren? Hoe lang duurt op dit moment gemiddeld een procedure tot en met de CRvB?

De leden van de VVD-fractie begrepen uit de door de toenmalige staatssecretaris aan de overzijde gedane mededeling dat de kosten, verbonden aan het overdragen van de dossiers door de GMD «vanzelfsprekend» uit het AAF worden betaald. «Omdat het tot de wettelijke taak van de GMD behoort», adstrueerde zij. Heeft, zo vroegen deze leden, de wetgever al in het verleden voorzien dat ooit een overdracht van de GMD naar de gemeenten zou plaatsvinden?

De aan het woord zijnde leden hadden vernomen dat «GAK/GMD Voorzieningen» een toestemmingsprocedure bij de Minister van SoZaWe zijn gestart om toestemming voor het op commerciële basis verstrekken van adviezen inzake voorzieningen. Deze leden hadden wel bezwaar tegen een directe betrokkenheid van uitvoeringsorganen sociale zekerheid bij commercieel opererende bedrijven. Zij meenden dat verstrengeling van personen en/of belangen moet worden tegengegaan. Hoe denkt de staatssecretaris hierover?

De leden van de fractie van de VVD zouden graag vernemen of de staatssecretaris zich kan aansluiten bij het onlangs uitgebrachte advies van de VNG over een overgangsregeling voor de toedeling van de beschikbare financiën aan de gemeenten. Neemt hij die regeling integraal over?

Deze leden hadden zich overigens verbaasd over de mededeling van de toenmalige staatssecretaris aan de overzijde: «Als de raad adviseert om tot een dergelijke integratie van artikel 38 te komen, ben ik daartoe bereid. Mocht de raad tot de conclusie komen dat het noodzakelijk en mogelijk is (...) tot een specifieke toedeling te komen, is dat vanzelfsprekend. Wij zullen die lijn dan ook volgen». Buigt, zo vroegen wij, hier de

politiek die het primaat opeist, niet voor de opvattingen van het middenveld?

Was het niet juist geweest om te zeggen: ik maak een speciale toedeling, tenzij de raad voor de gemeente-financiën aantoonde dat dit onmogelijk is?

De aan het woord zijnde leden wilden weten op welke rechtsgrond het voornemen berust om woonvoorzieningen beneden f 45 000 uit de algemene middelen te betalen en duurdere voorzieningen door premiebetaling voor de AWBZ te financieren?

Zij hadden zich verbaasd over de geringe aandacht die de Staatssecretaris van Volksgezondheid heeft gewijd aan het negatieve advies van de Ziekenfondsraad over het onderbrengen van woonvoorzieningen in de AWBZ. Hoe denkt hij over het principiële argument dat huisvesting primair tot de taak van de overheid behoort en dat onderbrengen van woonvoorzieningen in de AWBZ passend noch doelmatig is? Wat is zijn reactie op de zinsnede in het advies dat het onmogelijk is voor woonvoorzieningen in het kader van de AWBZ een subsidieregeling te maken? Geeft de staatssecretaris gehoor aan het verzoek van de raad om zijn beslissing te heroverwegen? Zo neen, moeten dan de eventuele kosten van 3 à 400 miljoen uit een verhoging van de procentuele of van de nominale premie worden betaald?

Tenslotte vroegen deze leden waarom het vervoer van de instelling naar huis en vice-versa voor tante Betje tot tantes eigen verantwoordelijkheid behoort (nota naar aanleiding van het eindverslag, p. 34).

De leden van de fractie van **Groen Links** hadden met grote ongerustheid kennis genomen van dit wetsvoorstel dat de voorzieningenverstrekking voor de gehandicapte medemens moet regelen. Vanwege de uitbreiding waardoor AOW-ers een beroep op deze wet kunnen doen, is door de voormalige staatssecretaris Ter Veld aangedrongen op snelle be/afhandeling van deze wet. Door een groot aantal organisaties te weten LSVWAO, VSN, NCCZ, MZBW, Gehandicaptenraad en LPCP is echter een zodanig aantal bezwaren aangedragen dat deze leden aandringen op uitstel, zodat de gevolgen van de invoering van de TBA- en de WAO-maatregelen, die nog onvoorziene wijzigingen voor het leefpatroon van gehandicapten zullen hebben, voorafgaand bekend zijn. Na behandeling in de Tweede Kamer is het aantal vragen eerder toe- dan afgenomen.

Kan de staatssecretaris antwoord geven op de volgende vragen?

Wat moeten wij verstaan onder het begrip zorgplicht? Kunt u hier een nadere omschrijving van geven?

Door de SVR is aangegeven dat er complicaties zullen ontstaan bij het overhevelen van het pakket voorzieningen vanwege de zeer korte overgangperiode. De technische kennis en medisch-arbeidskundige know how ontbreekt bij de gemeenten. Op welke wijze denkt de staatssecretaris deze problemen op te lossen?

De meerkosten t.b.v. leefvoorzieningen voor ouderen moeten volledig gecompenseerd worden door bezuinigingen op het pakket zoals het nu geldt. Combinatie van autonomie van de gemeenten en budgettaire neutraliteit creëert rechtsongelijkheid; er is geen garantie voor het niveau van de voorzieningen. Wat voor garanties krijgen gemeenten als het budget op is? Wat betekent dat voor de rechtszekerheid van de lopende gevallen? Op welke wijze is voorzien in de toetsing in de adequate voorziening? Kan de regering aangeven waarom de belastingopbrengst ouderen die sinds 1 januari 1990 geldt niet is ingezet?

Het enthousiasme waarmee dit wetsvoorstel wordt gepresenteerd kon-

den de aan het woord zijnde leden niet delen. Veel gemeenten zullen h.i. geen GMD-advies vragen, maar eerder een eigen apparaat gaan ontwikkelen. Dit zou dubbele uitvoeringskosten betekenen. Waar wordt de kwaliteitswaarborg van de voorzieningen getoetst?

Doordat minder in wet- en regelgeving vastligt, is achteraf toetsing door de rechter niet mogelijk. Er dient een klachtenregeling te komen.

Gemeenten hebben alle vrijheid eigen bijdragen te heffen en inkomstenstoetsen in te voeren; worden daar zelfs toe gedwongen. Is daar door de bewindslieden bewust voor gekozen?

Hoewel de wens te komen tot één loket waartoe men zich kan wenden, op zich een prima idee is, wordt met dit wetsvoorstel niet aan die wens tegemoet gekomen. De afbakeningsproblemen worden niet opgelost, het aantal loketten vermindert niet. Wat kan de bewindzman als oplossing aangeven?

De toekomstige financiering gebeurt via AAW-premiegeld. Voor de uitbreiding van de doelgroep heeft men geen cent extra over. Met de financiële condities blijft slechts een zeer schrale regeling over. De financiële effecten van de gefiscaliseerde AAW-premiebetaling, worden slechts zeer vaag aangegeven. Volgens het SVR-advies gaat het om f 2,7 mld. Graag zouden wij hier meer duidelijkheid willen zien.

Met name de rechtsongelijkheid die met dit wetsvoorstel wordt gecreëerd, stuit bij de leden van de fractie van Groen Links op grote bezwaren.

Het lid van de **GPV**-fractie formuleerde de navolgende opmerkingen en vragen.

De doelstellingen van het wetsvoorstel zijn positief te beoordelen. De huidige, aparte positie van ouderen m.b.t. de AAW is niet juist. Bevordering van de zelfstandigheid van gehandicapten en ook van ouderen is een lofwaardige doelstelling. Versterking van de onderlinge afstemming van voorzieningen is ook van belang. Versterking van de rol van gemeenten kan positieve effecten hebben op de afstemming van voorzieningen op de behoeften, individueel en op lokaal niveau.

Maar de wijze waarop het wetsvoorstel deze doelstellingen wil realiseren, roept een groot aantal vragen op. Vele daarvan zijn ook tijdens de behandeling in de Tweede Kamer aan de orde gesteld, maar niet bevredigend beantwoord.

Financiering

Hoe kan worden verdedigd dat de gelden die de overheid heeft ontvangen na de fiscalisering van de AAW-premie, niet volledig ten goede zijn gekomen aan het AAF?

Financiële beperkingen

Hoe is het door de bewindslieden onderschreven belang van zelfstandigheid van gehandicapten en ouderen in overeenstemming te brengen met de voorgenomen halvering van het budget en de gelijktijdige verdubbeling van het aantal gegadigden voor vervoersvoorzieningen?

Verdeling over gemeenten

Blijkens het advies van de Raad voor de Gemeentefinanciën d.d. 9 juni 1993 bestaan er zeer grote verschillen tussen gemeenten waar het gaat om uitgaven t.b.v. voorzieningen voor gehandicapten. Hoe kan worden verzekerd dat elke gemeente haar zorgplicht kan vervullen, wanneer het (zoals de Raad stelt) onmogelijk is de verdeling van het budget mede te laten afhangen van de feitelijke behoefte aan voorzieningen?

Inkomenseffecten

In een notitie van de Vereniging Spierziekten Nederland (d.d. 24 mei 1993) wordt berekend dat de inkomenseffecten van de verandering van het voorzieningenstelsel kunnen oplopen tot meer dan f 7100. Is deze berekening juist? Zijn volgens de bewindslieden inkomenseffecten van deze orde van grootte aanvaardbaar?

Integratie

Is het juist dat de door de WVG beoogde integratie van voorzieningen nauwelijks bevorderd wordt? Zullen mensen die voorzieningen nodig hebben nog steeds (in veel gevallen) met tenminste drie loketten te maken krijgen, t.w. loketten voor resp. gemeentelijke voorzieningen, AWBZ-voorzieningen en voorzieningen vanuit de AAW?

Heeft de loskoppeling van leefvoorzieningen en AAW- of WAO-uitkeringen nadelige gevolgen voor de samenhang in de dienstverlening?

Overheveling naar de AWBZ

Hoever zijn de voorbereidingen voor de overheveling van AAW-voorzieningen naar de AWBZ gevorderd?

Geeft het advies van de Ziekenfondsraad d.d. 22 april 1993 geen reden om te twifelen aan de mogelijkheid om deze overheveling budgettair neutraal uit te voeren?

Personele gevolgen voor de uitvoerders

De gevolgen van de WVG voor het personeelsbestand van de GMD zullen ingrijpend zijn. Op welke wijze zal de regering de verantwoordelijkheid voor deze gevolgen van haar beleid inhoud geven?

Kosten

De kosten van de invoering van de WVG op administratief en organisatorisch terrein worden geraamd op een half miljard gulden. Is deze raming juist? Is het verdedigbaar dat deze kosten in mindering komen op het budget dat beschikbaar is voor gehandicapten en anderen die op voorzieningen zijn aangewezen?

Spoorweg-gepensioneerden

Uit een brief aan de leden van de Eerste Kamer van de heer J. W. van Kapel d.d. 26 mei 1993 blijkt dat invaliditeitsgepensioneerden van het Spoorwegpensioenfonds zeer verontrust zijn over de gevolgen van de WVG. Zouden de bewindslieden op de inhoud van deze brief willen reageren, zo vroeg het lid van de fractie van het GPV tot slot.

De Voorzitter van de commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Van der Meulen

De Voorzitter van de commissie voor Volkshuisvesting,
Schuijjer

De Voorzitter van de commissie voor Welzijn en Volksgezondheid,
Ermen

De wnd. griffier van de commissies,
Baljé